

Fauna Devínskej Kobyly

Oto Majzlan a kolektív: **Fauna Devínskej Kobyly**. APOP, Bratislava, 2005. Tlač: Polygraf print, spol. s r. o., Prešov, 184 strán. ISBN 80-968217-1-7.

Osem rokov po vyjdení prvej časti súbornej publikácie o živej a neživej prírode Devínskej Kobyly, zameranej na flóru, geológiu a paleontológiu tohto rôznorodého a z prírodovedného hľadiska veľmi zaujímavého územia, vyšla 2. časť, zameraná prevažne na jeho faunu. Pripravilo ju 34 autorov pod editorským vedením prof. O. Majzlana a 19 posudzovateľov.

M. Bizubová a J. Minár napísali úvodnú kapitolu *Georeliéf a fyzikogeografické komplexy v juhozápadnej časti Malých Karpát (Devínska Kobyla, Devínska brána a Bratislavské predhorie)*, P. Holec a M. Sabol záverečnú kapitolu *Fosílna stavovce (Vertebrata)*. Ostatní autori, počnúc nestorom slovenských entomológov 92-ročným prof. L. Korbekom a doktorandmi rôznych fakúlt končiac, spracovali 30 rôznych systematických skupín živočíchov od prvokov po stavovce.

Prehľad výsledkov zoológického výskumu územia od prvých faunistických údajov z r. 1923 po najnovšie, zachytené v databanke fauny Slovenska, dokumentuje obrov-

skú rôznorodosť fauny Devínskej Kobyly porovnateľnú s variabilitou tamojšej flóry.

V práci *Flóra a geológia Devínskej Kobyly* uvádza V. Feráková a kol. pre fyto geografický okres Devínska Kobyla a príslahlé časti Podunajskej a Záhorskej nížiny pri Devíne a Devínskej Novej Vsi, na ploche, ktorá predstavuje 0,1 % celkovej rozlohy Slovenska, 48 % cievnatých rastlín udávaných zo SR, J. Fajčík a M.

ným právom zaslúži. Územie je súčasne nadnárodným biocentrom v sieti NECONET, súčasťou siete Natura 2000 a r. 1998 ho navrhli zaradiť ako významné botanické územie do európskej siete IPAs (*Important Plant Areas*), ktorá sa v súčasnosti buduje.

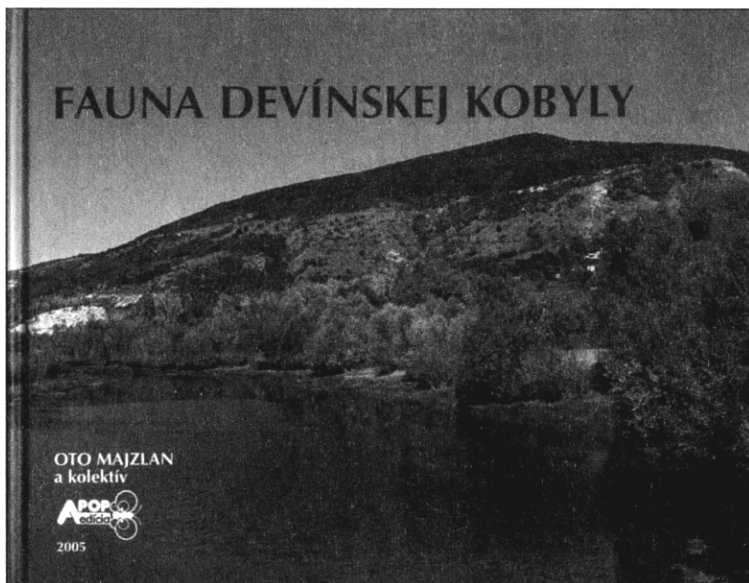
Ako predstavitelia iného odboru nie sme kompetentní na poznámky úzko odborného charakteru, dovoľme si však uviesť niekoľko

dojmov z prečítanej publikácie. Grafická úprava knihy nadväzuje na 1. časť, musíme konštatovať, že 2. časť je usporiadaná úspornejšie a prehľadnejšie, vo väčšej miere využíva tabuľkovú formu prezentácie faunistických údajov. Zrozumiteľnosť textu pri prvom čítaní by však bola väčšia, keby bol zoznam použitých skratiek zaradený v úvode, namiesto záveru, resp. keby bol aspoň avizovaný v obsahu. Ako nezoológovia sme preto viac vecí po-

chopili až po prečítaní poslednej strany publikácie...

Vzhľadom na absenciu aspoň nomenklatúrne ustálených národných názvov organizmov v textovej časti (okrem kapitoly o vtákoch, kde sú aj slovenské druhové pomenovania), zdá sa nám zoológická časť menej informatívna pre školy nižšieho stupňa a laickú verejnosť, ktorej je edícia APOP určená prednostne.

Pre laických čitateľov by bolo vhodné v knihe vyzdvihnúť druhy typické pre skúmané územie, resp. ktoré majú na tomto území jedinú známú lokalitu výskytu na Slovensku.



Kulfan uvádzajú 1 663 druhov motýľov, čo tvorí 47 % z ich celkového druhového bohatstva v SR. Nižším podielom sú na území Devínskej Kobyly zastúpené iné živočíšne skupiny, napr. chrobáky (1 507 druhov predstavuje 24 % slovenskej koleopterofauny), pavúky (320 druhov viac ako 1/3 araneofauny Slovenska) a pod. V 1. časti monografie uviedli botanici 2 370 taxónov rastlín a húb, zoológovia zaznamenali vyše 5 000 druhov živočíchov, z nich viac ako 30 je nových pre faunu Slovenska.

I tieto malé porovnania dokazujú, že Devínska Kobyla si status národnej prírodnej rezervácie pl-

Rovnako sa mohol zdôrazniť výskyt taxónov doteraz zo Slovenska neuvádzaných (ktoré sú cennou devízou každej publikácie). V úvode knihy sa síce konštatuje, že ide o „viac ako 30 druhov“, o ktoré však konkrétne ide sa nám niekedy nepodarilo zistiť (až na mená 8 druhov meňavkovcov, 22 druhov nálevníkov, 1 druhu chvostokoka a 2 druhov bzdôch).

Prvá kapitola knihy, o georeliéfe a fyzickogeografických komplexoch územia, tvorí vlastne samostatnú časť, ktorá nenašla zohľadnenie v názve knihy a nespomína sa ani v prehľade výsledkov, či v záverečných cudzojazyčných súhrnoch. Z tohto pohľadu by táto cenná kapitola, v ktorej sa čitateľ o. i. dozvie, že v masíve Devínskej Kobyly sa nachádza množstvo jaskynných útvarov, skôr patrila do botanicko-geologickej časti publikácie.

Hoci zoológická časť zachytáva takmer 2-krát toľko druhov organizmov ako časť botanická, iróniou je, že jej obsahu by lepšie zodpovedal názov „Príspevok k faune Devínskej Kobyly“, nakoľko viaceré skupiny živočíchov sa do publikácie nepodarilo spracovať (podľa autorov knihy sa celkový počet mnohobunkovcov na Slovensku odhaduje na ca 42 000 druhov). Z jednobunkovcov (*Monocytozoa*) v publikácii chýba napr. zmienka o bičíkovcoch (*Mastigophora*), opalinách (*Opalinata*), kokcidiách (*Coccidia*), nie sú spomínané dvojlistovce (*Diblastica*, *Radiata*), z trojlistovcov chýbajú kmene ako ploskavce (*Plathelminthes*), vírniky (*Rotifera*), obrúčkavce (*Annelida*), z článko-

nožcov (*Arthropoda*) absentujú štúriky (*Pseudoscorpionida*), kosce (*Opiliona*), vodné kôrovce, viacnôžky (*Myriapoda*), vážky (*Odonata*), podenky (*Ephemeroptera*), vošky (*Aphidoidea*), dvojkrídlavce (*Diptera*) atď. Pri uvedených skupinách by bolo vhodné čitateľov upozorniť aspoň na dôvody absencie ich spracovania v publikácii – či je to spôsobené tým, že daných zástupcov sa na území nepodarilo zazname-



nať (čo je tiež cenná informácia), alebo ak sa ich najšť podarilo, či o tom existujú staršie pramene.

Predstavené faunistické bohatstvo sa nie vždy vzťahuje na rovnaký územný celok. Hoci sa v úvodnej kapitole píše, že záujmovým územím publikácie je „geomorfologická jednotka Devínska Kobyla a ... priľahlé časti Bratislavského predhoria a Devínskej brány...“, taktosa skúmaný región chápe len v malej časti príspevkov (napr. v kap. obojživelníky a plazy, vtáky). Väčšina špecialistov sa venovala výskumu faunisticky najcennejších a ekologicky diferencovaných lokalít na menších územiach, v niektorých prípadoch (napr. v kap. gregariny, meňavkovce, blyskavky)

len na území NPR Devínska Kobyla. Absentujú konkrétne miesta zberu niektorých druhov a uvedené sú len lokality, na ktorých sa výskum realizoval (napr. v kap. motýle, vidličiariky, ucholaky, kobylky).

Aj napriek našim drobným kritickým poznámkam, sme veľmi radi, že aj na stránkach tohto časopisu môžeme autorom a organizáciám zainteresovaným na príprave publikácie zablahoželať k cennému

a peknému dielu. Zostáva si priať, aby čitateľa zúročili získané informácie aj vo vzťahu k prírode okolia Bratislavy, a kompetentné organizácie na jej podklade zabezpečili čo najúčinnejší manažment chránených území, aby rôznorodosť flóry a fauny Devínskej Kobyly, čoraz viac obmedzovaná urbanizačnými tlakmi, ale aj prirodzenými sukcesnými procesmi, zostala zachovaná i pre ďalšie generácie.

Autori publikácie upozorňujú na potrebu štúdia ďalších, doteraz nespracovaných živočíšnych skupín, aj my, botanici, sa snažíme o kontinuitu floristického a taxonomického (často aspoň extenzívneho) výskumu a k flóre územia zbierame rozličné „Additamenta“ a „Corrigenda“. Naším spoločným želaním je zlepšiť informovanosť obyvateľov mestských častí Bratislavy, do ktorých Devínska Kobyla zasahuje, ako aj všetkých ostatných návštevníkov zo Slovenska a početných hostí z rôznych prírodovedných odborov zo zahraničia, o jej obdivuhodnej biodiverzite.

Viera Feráková
Pavol Meraďa ml.